

УДК 327(477:470):[316.485.26:316.776.23]:796.032-056.26«2020»

Сергій Кулик,

кандидат політичних наук,

доцент кафедри міжнародних відносин і регіональних студій,

Волинський національний університет імені Лесі Українки,

ORCID ID 0000-0001-7520-7426

Kulyk.Serhij@vnu.edu.ua

DOI 10.29038/2524-2679-2021-03-103-128

ІНФОРМАЦІЙНІ АТАКИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ XXXII ЛІТНІХ ОЛІМПІЙСЬКИХ І XVI ПАРАЛІМПІЙСЬКИХ ІГОР У ТОКІО 2020 Р.

У сучасному глобалізованому світі Олімпійські й Паралімпійські ігри набули значної політизації, а твердження «спорт поза політикою» викликає все більше суперечок і дискусій серед глядачів, дослідників, журналістів, організаторів та учасників змагань. Зважаючи на це, напередодні літніх Олімпійських ігор у Токіо 2020 р. МОК спортсменам дозволив із певними обмеженнями висловлювати свої політичні погляди. У випадку з Україною, проти якої триває збройна агресія РФ і кількість гібридних загроз постійно збільшується, виступи спортсменів, команд на олімпійських аренах, спорт загалом стали критично важливою сферою двосторонніх і міжнародних відносин.

Здійснено аналіз найрезонансніших (дез)інформаційних атак, тенденційно спрямованого пропагандистського контенту, фейків російського інформаційного простору, пов'язаних з участю представників, спортсменів команд збірної України у ЛОПІ 2020 р. Серед них – спільне фото легкоатлетки Я. Магучіх (J. Mahuchikh) із російською спортсменкою М. Ласіцкене (M. Lasitskene) із національними прапорами країн; провокація щодо виступу й фото Ж. Беленюка (J. Beleniuk); «інцидент» за участю делегацій цих держав на церемонії відкриття Паралімпійських ігор; відмова бігуна І. Цветова (I. Tsvietov) зробити спільне фото зі спортсменами Росії; реакція російських ЗМІ та користувачів соціальних мереж на ситуацію щодо дискваліфікації малайзійського спортсмена й причетності до цього України. Установлено, що в Україні та Росії викликали широкий суспільний резонанс випадки на Іграх, коли українські атлети по-різному поводити

себе під час нагородження, перебуваючи поруч з атлетами РФ. Акцентовано увагу, що деяку українські спортсмени навмисно вкладали політичний зміст у свої дії, але інші поводитися суто емоційно й лише згодом їхні дії почали тлумачити в політичних дискусіях. Проведений контент-аналіз дав підставу зробити висновок, що російська пропаганда цілеспрямовано формує негативний імідж українських спортсменів, керівництва вітчизняних спортивних організацій, влади загалом, аби сформувати образ недолугості, недосвідченості. Виокремлено провідні антиукраїнські гасла, наголосивши при цьому, що російські мас-медіа в різних випадках свідомо політизують або деполітизують цільову аудиторію.

Ключові слова: інформаційні атаки; фейк; пропаганда; О. Скабєєва; депутати Державної думи РФ; персональний імідж; двосторонні відносини; військовослужбовці; націоналісти; фашизм..

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Літні Олімпійські й Паралімпійські ігри в Токіо 2020 р. стали черговим етапом в інформаційній війні Російської Федерації проти представників вітчизняного спорту, спортивної громадськості та української влади загалом. Інформаційні атаки російських журналістів, представників друкованих й електронних засобів масової інформації мали на меті показати дії української влади щодо політизації професійного та паралімпійського спорту у внутрішній політиці й на міжнародній арені, переконати світову громадськість у тому, що влада України контролює поведінку атлетів під час підготовки та виступів на змаганнях, карає їх за недотримання стандартів. Дошкульності й політичності цим атакам, на думку їхніх ініціаторів, мало сприяти те, що їх продукували, підтримували у своїх висловлюваннях, коментарях у соціальних мережах депутати Державної думи, офіційні особи державних установ, відомі спортсмени. Незважаючи на те, що деякі з цих фейків були спростовані самими представниками російської делегації на Олімпіадах, вони спричинили в інформаційному просторі цих двох країн значний суспільний резонанс і дискусії, апелювання до дій або бездіяльності міжнародних спортивних організацій.

Грунтовні аналітичні дослідження з теми статті поки що відсутні. Спираємося на публікації, інтерв'ю спортивних журналістів, матеріали офіційних сайтів [1; 2; 3], періодичних [4] та електронних видань [5; 6], фрагменти трансляції [7], дописи блогерів [8] і користувачів у соціальних мережах [9; 10; 11]. Також інформацію щодо справжнього перебігу подій

ми брали з дописів безпосередніх учасників змагань – спортсменів, представників делегацій.

Австрійський політолог Г. Шпіталер (G. Spitaler), який досліджує відносини політики й спорту, вважає, що МОК пом'якшив правила щодо прояву політичних заяв і маніфестацій на Олімпійських іграх під тиском громадськості, а багато атлетів, зокрема й українських, опинились у Токіо перед складним вибором, коли потрібно було взаємодіяти з атлетами з РФ [12]. Російські автори О. Шамонаєв та А. Сидорчик дотримуються думки, що олімпійські арени – це не місце для вияву громадянської позиції, а тому «МОК відкрив ящик Пандори» [13], і стверджують, що «причина цього – процеси, котрі відбуваються в США в період просування в президенти Д. Байдена». Тепер Ігри «ризикують перетворити на фестиваль любителів політичного протесту» [14].

Л. Денисенко порушує питання «норм прийнятної спортивної культури, коли йдеться про спілкування зі спортсменами країни-агресора», оскільки «йдеться не лише про висловлення особистих поглядів спортсменів чи спортсменок, не про симпатію та бажання розділити момент тріумфування, а про чітку й одноголосну позицію держави, що її дотримуються не лише в сесійних залах Ради безпеки ООН, ПАРЄ й міжнародних судів, а й у спортивних залах» [15]. Л. Чотирбок, журналіст «Деро.Сектор», навів приклади того, як в Україні та РФ відреагували на відмову українського бігуна І. Цветова зробити спільне фото з росіянами на п'єдесталі [16]. Окремі аспекти щодо виступів українських спортсменів на Олімпійських іграх, думки з приводу обіймів і фотографування українських спортсменів із представниками російської збірної наведені в інтерв'ю міністра молоді та спорту України В. Гутцайта [17].

Мета дослідження – з'ясувати особливості інформаційних атак Російської Федерації проти України під час проведення літніх Олімпійських і Паралімпійських ігор (ЛОПІ) 2020 р.

Нами проаналізовано найбільш резонансні (дез)інформаційні атаки російської пропаганди, пов'язані з участю представників, спортсменів команд збірної України у ЛОПІ 2020 р. Для аналізу певних подій і фактів, які відбулися на цих Іграх, а також з'ясування позицій, реакцій на них безпосередніх учасників, зацікавлених сторін використано різні методи дослідження. Контент-аналіз застосовано для вивчення особливостей поширення й просування інформаційних атак і фейків у різних засобах масової комунікації РФ (друкованій пресі, сайтах спортивних видань, соціальних мережах), а також їх нейтралізації й спростування українською

сторонаю; за допомогою івент-аналізу простежено, які події передували виникненню інформаційної атаки, були нею зумовлені або відбулися після її поширення. Порівняльний метод виявився ефективним у процесі зіставлення вигаданої (фейкової) інформації з реальними фактами й доказами. Психологічний метод використано для з'ясування особливостей поведінки спортсменів на церемоніях нагородження, характеристики впливу фейку на їхній емоційний стан та на їх коментування.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Команду Російської Федерації усунули від участі в ЛОПІ 2016 р. у Ріо-де-Жанейро у зв'язку з допінг-скандалами. Олімпійський і Паралімпійський комітети Росії (ОКР та ПКР відповідно) були позбавлені членства в Міжнародному олімпійському комітеті (МОК) та Міжнародному паралімпійському комітеті (МПК). Відновили їх у правах у лютому 2019 р. Окремим російським спортсменам дозволили брати участь в Олімпіаді-2020 як представникам ROC (англомовна аббревіатура Олімпійського й Паралімпійського комітетів Росії, яку розшифровувати заборонено. При цьому слово «Росія» будь-якою мовою та в будь-якому вигляді не повинно фігурувати на одязі, обладнанні й особистих речах російських спортсменів. Прапор РФ на всіх церемоніях замінили білим полотнищем із написом ROC і зображенням полум'я з білими, синіми та червоними смугами – символом Олімпійського комітету Росії – над п'ятьма олімпійськими кільцями. А замість національного гімну РФ МОК затвердив вступ до концерту №1 П. Чайковського, заборонивши використовувати мелодію пісні «Катюша». Для України літні Паралімпійські ігри-2020 стали сьомими за часи незалежності. Символічно, що Паралімпіада стартувала в день 30-річчя проголошення Незалежності України й 25-річчя завоювання українськими спортсменами першого «золота» в Паралімпійських іграх.

Вважаємо, що політизація спорту надалі стійко зростатиме, як і кількість інформаційних кампаній РФ, пов'язаних зі спортом, спортсменами у відносинах з Україною. Серед причини цього виокремимо такі. По-перше, зміни в правилах МОК, а саме: ст. 50 п. 2 Олімпійської хартії. Відповідні звернення до МОК напередодні Олімпіади в Токіо надіслали Олімпійський і Паралімпійський комітети США (USOPC), рух «Global Athlete» та Канадський центр з етики у спорті (CCES). Тепер, згідно з рішенням МОК, спортсменам дозволено висловлювати (представляти) свої погляди до й після змагань та в спілкуванні з медіа (зони для інтерв'ю, під час пресконференцій, командних обговорень), але не під час самих

змагань, вручення нагород, офіційних церемоній відкриття й завершення Ігор, а також на території Олімпійського містечка. Проти змін «правила 50» виступила комісія спортсменів Олімпійського комітету Росії (ОКР), яка заявила, що «політичні висловлювання затьмарять атмосферу свята й істинний олімпійський дух». Їх підтримали російські журналісти, зокрема шеф відділу інформації газети «Спорт-експрес» О. Шамонаєв, який висловив переконання, що в Токіо «нас чекає парад креативу» [13]. Автори інших публікацій запевняли, що «чекайте вітань від делегації України на тему Криму й Донбасу, а спортсмени Вірменії заявлять щось про Нагірний Карабах і відразу отримають належну відповідь від азербайджанців і турків. Сербам є що сказати на тему Косова й так далі до безкінечності» [14]. Тобто Росія, яка сама провокує численні конфлікти та активно бере у них участь, закликала заборонити політичні протести на Олімпійських іграх. По-друге, у ЗМК Росії неодноразово поширювали фейки про українських спортсменів, наприклад про те, що відома біатлоністка О. Підгрушна – снайпер АТО, «розганяли» тему про те, що колишні громадяни України виступають (і доволі успішно) у складі олімпійських та паралімпійських команд інших країн світу. Так, на Олімпіаді в Токіо українські спортсмени завоювали більше золота для інших країн, ніж для своєї, серед них – і ті, хто після окупації 2014 р. змінили громадянство й стали виступати під прапором РФ. Натомість російські ЗМК «не згадували», а українські активно не просували інформацію про те, що плавець В. Крайник, який на ПОІ у Токіо завоював для України бронзову медаль на дистанції 200 м комплексом, ще у 2014 р. переїхав із Донецька до Республіки Комі (Росія) [5]. Такі вдалі приклади повернення українських спортсменів доцільно було б використати як контраргумент в інформаційній війні. Представникам української влади й масмедіа, на нашу думку, треба було активніше наголошувати на тому, що на ПОІ-2020 у Токіо Донецьку область представляли 14 спортсменів, і на тій кількості медалей, завойованих ними. По-третє, вважаємо політичним представлення (подання) Росією складу своєї паралімпійської команди на Іграх. У пресі натрапляємо на таку інформацію: «В. Гриценко прийшов у паралімпійську легку атлетику після того, як отримав осколкове поранення хребта під час грузино-осетинського конфлікту у 2008 р. Відтоді він пересувається на візку. На Паралімпіаді в Токіо 35-річний спортсмен виграв свою першу паралімпійську нагороду – бронзу в бігу на дистанції 400 м» [1]. На сайті «Команда Паралімпійського комітету Росії» вміщено інформацію про те, що він нагороджений «Георгієвськом хрестом» IV ступеня (2008 р.). До того ж він ветеран бойових дій, «службу по контракту (2006–2009 рр.) проходив у Чеченській Республіці, у смт Ханкала» [2]. Насправді свідомим

громадянам зрозуміло, що йдеться про російсько-грузинську війну, яка завершилась окупацією Росією частини території Грузії. Зважаючи на те, що триває російська збройна агресія в Україні, стверджуємо, що в майбутньому на спортивних майданчиках Паралімпійських ігор змагатимуться колишні російські військові, учасники конфлікту на Донбасі, та українські учасники, ветерани АТО/ООС.

Проаналізовано найрезонансніші (дез)інформаційні атаки російської пропаганди, пов'язані з участю представників, спортсменів збірної України в ЛОПІ-2020. У першій колонці (1) табл. 1 наведено подію, факт (дату, вид спорту), коли вони відбулися; у другій (2) – позиції, реакції на них, їх інтерпретації учасниками події, зацікавленими сторонами.

Таблиця 1

Інформаційні атаки російської пропаганди проти українських спортсменів на літніх Олімпійських і Паралімпійських іграх 2020 р. в Токіо

Подія, факт	Позиція, реакція, інтерпретація
1	2
<i>XXXII Олімпійські ігри (23 липня – 8 серпня)</i>	
<p><i>07 серпня, стрибки у висоту.</i> Українська легкоатлетка Я. Магучих, яка здобула бронзову медаль, і російська спортсменка М. Ласіцкене, яка виборола золото, обнялися й зробили спільні фото після змагань. При цьому в руках обох була державна символіка: Я. Магучих тримала національний прапор, а М. Ласіцкене – прапор Олімпійського комітету РФ. Важливо, що Я. Магучих – молодший сержант Збройних сил України, а росіянка – капітана ЗС РФ (спортклуб ЦСКА), нагороджена медаллю Міністерства оборони РФ «За військову доблесть», довірена особа В. Путіна на виборах 2018 р. [18]</p>	<p>Україна: спільне фото зумовило політичну дискусію: дії спортсменки викликали різку критику суспільства й невдоволення фанатів. Із заявами щодо неприйнятності такої поведінки виступила заступниця міністра оборони України зі стратегічних комунікацій Г. Маляр і попросили припинити цькування спортсменки. Натомість олімпійці С. Горуна, Ж. Беленюк, міський голова Дніпра Б. Філатов підтримали Я. Магучих. Після прибуття в Україну Я. Магучих заявила, що фото зробила на емоціях і при цьому не висловлювала «жодної політичної позиції», наголосивши, що усвідомлює наявність війни між Україною та Росією [19].</p>

Продовження таблиці 1

1	2
	<p>РФ: М. Ласіцкене: «Найголовніше, щоб Ярославі та іншим українським дівчатам було спокійно й комфортно. Щоб їх ніхто не смикав. Усе інше не має значення. Жодні заяви не змінять мого теплового ставлення та поваги до них» [20].</p> <p>Історію з фото прокоментували депутати Державної думи, а ЗМК стверджували, що спортсменка «стала об'єктом атак українських радикалів, була змушена виправдовуватись і писати повідомлення про те, що “ворог готовий на все”»; «українському каратисту С. Горуну, який підтримав Ярославу, надходили погрози фізичної розправи й пропозиції забиратися до Росії»</p>
<p>04 серпня, греко-римська боротьба. Ж. Беленюк виграв єдину золоту медаль на цих Іграх. Російська журналістка намагалася вчинити інформаційну провокацію проти нього</p>	<p>Телеведуча програми «60 хвилин» (канал «Россия 1») О. Скабеєва помістила у своєму Telegramі фото з українським борцем і підпис до нього: «Було б справедливо викликати в Міноборони нардепа Жана Беленюка. Дивіться, яка зрада» [8]. На фото він тримає в руках срібну медаль. Як з'ясувалося пізніше, фото було зроблено на ЛОІ-2016 у Ріо-де-Жанейро, на яких Ж. Беленюк поступився російському борцю.</p>
<p><i>XVI Паралімпійські ігри (24 серпня – 5 вересня)</i></p>	
<p>24 серпня, церемонія відкриття ПОІ. Під час прямої трансляції на телеканалі «Матч ТВ» коментатор Д. Губернієв повідомив, що «керівник Паралімпійського комітету України наказав своїм спортсменам піти. Мовляв, усім треба відпочивати, тому що поруч представники збірної Росії. Це взагалі що відбувається? Ви уявляєте, до якої межі маразму можна дійти спортивним керівникам України!» [21]</p>	<p>РФ: Низка видань розмістила цю інформацію під пропагандистськими заголовками: «Скандал с украинцами на церемонии открытия Паралимпиады. Что это было?», «Українців, за словами Губернієва, вигнали через сусідство з Росією».</p> <p>«Дії» української делегації прокоментували депутати Державної думи: М. Валуєв: «Спортсмени – молодці, а політики від спорту...</p>

Продовження таблиці 1

1	2
	<p>Це навіть не політики, а функціонери. Це підопічні політиків, це було зрозуміло й раніше. У цій історії треба дивитися на поведінку спортсменів. Вона найчастіше набагато благородніша та краща, аніж уся ця організаційна...» [21] і В. Мілонов: «Українські спортсмени накачані певною пропагандою. Вони неадекватно сприймають ситуацію. Можуть іти, але я вважаю ганебним умішувати політику в спорт» [4].</p> <p>П. Рожков, в. о. голови делегації ПКР, спростував інформацію телеведучого: «Парад атлетів відбувся в дружній атмосфері. Українська делегація сидить поруч із нами. Ми із Сушкевичем по-доброму привіталися. І на параді відкриття йшли паралельними доріжками. Практично вся делегація України сидить із нами. Казкарі, на рівному місці щось вигадують» [4]</p>
<p>24 серпня. Церемонія відкриття Ігор збіглися з урочистостями з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України. На святкові заходи не запросили першу олімпійську чемпіонку в історії незалежної України – фігуристку О. Баюл і чотириразову олімпійську чемпіонку з плавання – Я. Клочкову</p>	<p>РФ: ЗМК поширили висловлювання спортсменок, наведені ними в українській пресі: «зірки» спорту ображені, тому що їх не було в списках запрошених; про те, що О. Баюл напередодні оголосила про відмову від українського громадянства й у день національного свята виклала фото з американським прапором: «Народилась росіянку, виграла золото за Україну, а вмру американкою» [4].</p> <p>Я. Клочкова: «Не знаю, чому мене не запросили. Можливо, якісь особисті образи». «Тому, що мої батьки живуть в Криму? Я не знаю, я не задумувалась. Часто пишуть, що я з Криму, розмовляю російською, буваю там часто. Там мій син разом з батьками і бабусею проживає. Чесно, після цієї ситуації із святкуванням Дня Незалежності України у мене опускаються руки» [22].</p>

Продовження таблиці 1

1	2
<p>30 серпня, біг на 100 м; 04 вересня, біг на 200 м.</p> <p>Український легкоатлет І. Цветов двічі відмовився сфотографуватися з російськими спортсменами на п'єдесталі під час церемонії нагородження. Він стояв окремо, російські атлети фотографувались удвох</p>	<p>30 серпня. Україна: І. Цветов: «Хтось убачає в цьому неповагу до конкурентів. А хтось убачає повагу до України. Кожному своє. З Україною в серці» [23]. Це спричинило значний позитивний суспільний резонанс і підтримку громадянської позиції спортсмена.</p> <p>РФ: П. Рожков: «На ПОІ існують деякі обмеження, пов'язані з профілактикою поширення коронавірусної інфекції, у т. ч. дотримання соціальної дистанції. Можливо, це й спонукало Цветова відмовитися від традиційного спільного фотографування» [24].</p> <p>Дії українського паролімпійця прокоментував депутат Державної думи Д. Свіщев. Найпопулярніші коментарі в соцмережах: «З Україною в серці – точніше, зі страхом у мізках».</p> <p>МПК: «Із відеозапису церемонії видно, що обидва російські спортсмени без масок. Тому український спортсмен має право не приєднуватися до них на верхній сходинці п'єдесталу пошани» [25].</p> <p>4 вересня. РФ: коментар суперників І.Цветова: Д.Сафронов: «Яквідреагував? Та ніяк – це його справа. Цветов сказав: «Це любов до Батьківщини», у нього вона так обчислюється, а в мене вона обчислюється золотими медалями» [26]; А. Калашян: «Його поведінка на нагородженні не те, щоб нас зачепила, але це негарно було з його боку. Ми спочатку навіть не зрозуміли, що це було, стало неприємно» [27].</p>
<p>31 серпня, штовхання ядра.</p> <p>Анулювання результату малайзійця М. З. Золкефлі після протесту представників збірної України.</p>	<p>Малайзія: на адресу українців надходили недобррозичливі висловлювання, образливі слова, наклепи. Політики й міністри країни звинуватили Україну</p>

Закінчення таблиці 1

1	2
<p>У підсумку збірна України здобула золоту та срібну медалі. Після цього громадяни Малайзії масово атакували офіційні сторінки різних українських установ у соціальних мережах, сайти спортивних видань, приватні сторінки спортсменів</p>	<p>в «крадіжці щастя людей». У трендах малайзійського сегмента Twitter на першому місці «Україна», на другому – «Зіяд», на четвертому – «Максим Коваль». Найпопулярніші коментарі – «Ганьба Україні». Україна: Н. Гарач, речниця НПКУ: «Пишуть багато негативу про Україну, начебто ми збили малайзійський «Боїнг», а тепер ще й украли їхнє золото. Попереджають, щоб готувалися до змагань у 2024 р., бо тоді нас чекає велика проблема. А Путін, їхній товариш і друг, вони люблять Росію». «У мене особисто є думка, що негативні антиукраїнські коментарі можуть писати російські боти. Бо серед них є чимало дописів політичного характеру, типу Малайзія й Росія – друзі навіки. Був і такий: «Дуже шкода, що Росія не захопила вас повністю і не знищила як країну» [3]. РФ: заголовки повідомлень у ЗМІ та соцмережах: «Україна устроила скандал на Паралімпіаде: Малайзія в гневe», «Украинский паралимпийский комитет посчитал обидной...»</p>

Розглянемо коротко особливості інформаційних атак російської пропаганди на українських спортсменів. Фотографування українки Я. Магучих з олімпійською чемпіонкою-росіяночку М. Ласіцкене. Головний висновок зі спільного фотографування української та російської спортсменок – це резонанс щодо публічної поведінки спортсменів на міжнародних змаганнях. Спектр реакцій і висловлювань лідерів суспільної думки та політичного впливу, блогерів був досить широким: від «ганьба!», «какая різниця», «музика і спорт вне політики» (А. Смолій); «спорт без жодних сумнівів поза політикою. Але війна – це не політика! Агресія – не політика!» (В. Портніков); «якби вона була військовослужбовцем ЗСУ «насправді – ніколи б не зробила фото з росіяночку» (І. Кондратюк); «яка вона після цього українка, нагороду цього біосміття сьогодні ж віддайте назад» (І. Фаріон);

«ви не забули, що представляєте армійський спорт, а Армія України бере участь в іншій Олімпіаді?!» (І. Мочанов); «давайте не створювати собі кумирів з людей із достатньо посередніми моральними якостями, яких ми взагалі не знаємо» (С. Марченко); «спорт поза людяністю» (С. Стерненко); «форматування ідеологічним “тугл-транслейтом” мізків української аудиторії на російський копил, привчаючи до речей, які ще вчора-позавчора здавалися нам непомисленими» (О. Забужко) [28] – до фото з росіяркою: «це помилка спортсменки», але «багато українських «диванних критиків» зробили значно менше для країни, ніж Ярослава», тому «не варто ображатися на дурнів» (мер Дніпра Б. Філатов) [29]; «це насамперед проблема і завдання не призерки Олімпіади Я. Магучих, а НОК і урядової політики» (Л. Денисенко) [15] та «нам треба більше працювати зі спортсменами, щоб вони в стані ейфорії більше себе контролювали», а «якщо продовжувати тиснути на Магучих, їй запропонують гроші і вона поїде» (міністр молоді та спорту України В. Гутцайт) [17].

Розвиток ситуації з фотографуванням Я. Магучих дуже точно прокоментувала заступник міністра оборони України Г. Маляр: «Фото обіймів зі спортсменами-громадянами РФ одразу використовує ворог як інформаційно-психологічну гармату, яка демонструє світу, що “їх тут немає”. Необережна поведінка наших спортсменів може ставати об’єктом інформаційних спецоперацій ворога» [18]. Натомість австрійський політолог Г. Шпіталер вважає, що «пояснення української спортсменки правдоподібні. Це класичний жест переможців, привітання з перемогою, коли вас фотографують, дають у руки прапор. Це все в рамках класичного спортивного заходу. Те, що фотографії потім використовують для різних цілей, це вже не повністю у владі атлетів». Той факт, що після повернення з Олімпійських ігор зі спортсменкою спілкувалася заступник міністра оборони, експерт сприймає «як сильний політичний тиск, тим більше, якщо жест можна пояснити як приклад звичайної спортивної солідарності. Це показує, що з боку українського уряду до спорту дуже серйозне ставлення – як до дипломатичної трибуни, так і для внутрішнього споживання» [12]. Водночас Г. Шпіталер зауважує, що в Австрії він нічого не чув про цей випадок. Ми підтримуємо думку Л. Денисенко про те, що «цей вчинок не є підставою для цькування спортсменки, але є підставою для осмислення моделей поведінки. Що є допустимо, а що – ні? Чому і в яких випадках спортивна радість переходить із площини емоцій в іншу? Цей перехід, де приватне і людське перетворюється на публічне, дається не так просто» [15].

Офіційний представник МЗС РФ М. Захарова у своєму Telegram-каналі написала, що «справжніми ворогами України є ті, хто почав цькування

спортсменки за фотографію» [9]. Депутат Державної думи РФ Д. Свіщев так прокоментував критику на адресу легкоатлетки: «Це розпалює кучка націоналістів. Замість возвеличення хорошої спортсменки, вони починають її ганьбити». Він закликав українських політиків «забезпечити підтримку й безпеку спортсменки, тому що ця ситуація може вийти з-під контролю». Парламентар уже вкотре апелював до керівництва МОК: «Чому вони захищали білоруську спортсменку Х. Тимановську, а в цьому випадку нічого не роблять? Із владою Білорусі можна якось домовитись або запровадити санкції, а тут проти Магучих виступає група некерованих людей, які можуть зробити що завгодно» [32]. На нашу думку, вимога російської сторони до керівництва МОК вчасно реагувати на прояви політичних протестів на Іграх свідчить про її бажання відігратися за допінгові скандали за участю російських спортсменів і намагання трактувати олімпійські правила на власний розсуд.

Виокремимо ключові аспекти, на яких постійно наголошувала російська пропаганда в цьому випадку. Серед «негативних» для України – політизація спорту її вищим політичним керівництвом; відсутність досвіду (для 19-річної стрибунки ця медаль стала першою на рівні Олімпійських ігор); проведення інструктажу спортсменам напередодні змагань щодо норм поведінки зі спортсменками з ОКР; різне трактування підходу «спорт поза політикою» спортсменами України; тиск керівництва – виклик «на килим» Я. Магучих у Міністерство оборони України (звіт про результати бесіди зі спортсменкою оприлюднила на своїй сторінці у Facebook Г. Маляр). Серед позитивних для РФ – «російські спортсмени демонструють чистий спорт без політики та інтриг» (офіційний представник МЗС РФ М. Захарова), дружба між спортсменами, народами (коментар М. Ласіцкене).

Чотириразова призерка Олімпійських ігор фехтувальниця О. Харлан, коли в неї запитали про скандальне фото легкоатлетки, згадала, що теж потрапила в таку ситуацію під час ЛОІ-2016 у Ріо-де-Жанейро (стояла на п'єдесталі з двома росіянками – С. К.) і порадила атлетам з України робити менше таких фотографій. Вона нагадала, що ця тема може викликати в людей абсолютно різні емоції [30]. Наголосимо, що історія з фото Я. Магучих отримала подальше продовження після Ігор. У вересні, після етапу комерційних змагань із легкої атлетики «Діамантова ліга» в Цюриху українська легкоатлетка знову сфотографувалася з російською спортсменкою (вони стояли без прапорів, росіянка обіймала українку за плече). Світлини були зроблені не на подіумі. Їх виклали у своїх сторіз в Instagram інші атлети [31]. Однак цього разу фото не набуло такої актуальності й не спричинило активізації громадської думки.

«Зрада» єдиного українського чемпіона Ж. Беленюка на Олімпійських іграх. У спічі О. Скабеєвої про перемогу Ж. Беленюка було все пропагандистськи правильно: «райдужна Олімпіада», «Беленюк дав не традиційного гопака, а пустився у москальську присядку» [7]. Крім того, розміщення фото Ж. Беленюка з російською пропагандисткою в соціальній мережі мало цілком очевидний провокаційний підтекст – укотре нагадати й прокоментувати історію з фотографуванням легкоатлетки Я. Магучих, яка після цього була викликана на розмову в Міністерство оборони України. Післяолімпійське продовження успішного виступу першого в історії нашої держави темношкірого парламентаря й олімпійського чемпіона відбулося вже на вулицях Києва. 13 серпня в центрі міста невідомі люди напали на Ж. Беленюка та намагалися спровокувати бійку, викрикуючи «Чорна мавпа щось знає про патріотизм?», «Вали до Африки!». Російські ЗМК миттєво розвинули тему проявів расизму, ксенофобії в Україні. Автор статті погоджується з думкою колишнього народного депутата ВРУ Б. Берези, що її можна розцінити як спробу дискредитації України на міжнародній арені напередодні святкування тридцятиріччя Незалежності та візитів іноземних лідерів [11]. Російські видання намагалися розігнати у світових ЗМІ теми, що Україна не займається вихованням й освітою громадян, про відсутність реакції з боку правоохоронних органів на хуліганські дії проти народного депутата, «негра», якого «побили неонацисти». Вони не оминули увагою й той факт, що Президент України В. Зеленський публічно підтримав Ж. Беленюка та закликав силовиків припиняти такі злочини.

Проблеми трактування владою Російської Федерації дій і рішень української влади знайшли несподіване продовження у висловлюваннях найтитолованішого тенісиста Росії, експершої ракетки світу, володаря олімпійського золота Сіднею 2000 р. Є. Кафельнікова. Відомо, що від участі в Олімпійських іграх у Токіо офіційно відмовилася команда Афганістану, а вже після її завершення, 15 серпня, ісламістський рух «Талібан» оголосив про взяття під контроль усієї території Афганістану. Російський спортсмен, відомий критикою влади своєї країни, із сарказмом висловився про гарантії «Талібану» посольству РФ у Кабулі. «Ми, звісно, унікальні. Контактувати з талібами, які захоплюють владу силою – це норма, а 2014 рік у Києві – це держпереворот. Дипломатія світового рівня у Росії», – написав Є. Кафельников у себе у Twitter [10]. Думку тенісиста підтримали підписники. Отже, відомі спортсмени РФ проводили паралелі щодо суспільно-політичних процесів у країнах світу з подіями в Україні та ставленням до них російської влади.

Інцидент на церемонії відкриття Паралімпійських ігор. Телевізійна аудиторія Росії з готовністю повірила словам відомого спортивного

коментатора Д. Губернієва про скандал за участю російської та української делегацій і в такі дії з боку українських спортивних функціонерів. Цей «інцидент» активно прокоментували колишні спортсмени, а нині депутати Державної думи РФ. Наприклад, триразова олімпійська чемпіонка І. Родніна заявила: «Дружити з головою властиво не усім. Я можу лише похвалити тих людей, які це влаштували, молодці. Аплодисменти їм за таке, тому що люди, які не поважають Олімпійський кодекс, не повинні перебувати поруч з нашими спортсменами. Це чергова провокація, давайте будемо вище цього» [33]. Як завжди дошкульним у коментарях був депутат Держдуми Д. Свіщев. Для розуміння тонкощів інформаційної пропаганди, наведемо його висловлювання повністю: «По-перше, це черговий промах організаторів. Знаючи, як у нас розвиваються відносини і знаючи, як болісно чомусь реагує Україна, поставити поруч ... Але це півбіди. Друга біда – відсталість офіційних спортивних керівників України. Яку треба мати дурість або боягузтво, щоб відвести спортсменів під час церемонії відкриття? Якщо поставили, нічого страшного. Спортсмени, а вже тим більше паралімпійці, не мають ніякого стосунку до тих проблем, які є між нашими країнами. На жаль, це або дурість конкретного чиновника, або його страх за своє майбутнє. Усі ж бачили цькування. Наші паралімпійці не мають ніякого стосунку до всього, що відбувається. Курку або пельмені закуповувати їм не гидко, а стояти поруч їм неприємно» [6]. Інші видання вмістили такий коментар: «Ця ситуація – спланована провокація. Дуже надіюсь, що це не так, але все йде до цього. Знаючи, як розвиваються відносини між країнами, поставити їх поруч – безглуздя. Але це півбіди. Можна ще сказати про керівника делегації. Не зрозуміла його мотивації. Можливо, він злякався наслідків від керівництва України, згадуючи ситуацію Магучих і Ласіцкене. А можливо, просто боягуз і дурень. Його точно треба покарати згідно з Олімпійською хартією – це пряме її порушення» [33].

Український журналіст А. Франков, коментуючи слова Д. Губернієва на церемонії відкриття, зазначив, що «навіть як би це була правда, я б не став про це говорити, щоб не зводити народи», «щоб не розпалювати!» [4]. Різні розуміння журналістських стандартів підтвердили пропагандистські тексти російських мас-медіа, у яких переважали такі наративи: про аполітичність спорту, недоцільність такої поведінки керівництва НПК України на спортивному святі; спланованість цієї провокації українською стороною [34]; імовірне покарання спортсменів із боку вищого керівництва держави за перебування поруч із російською делегацією та вимога до МОК покарати Україну за порушення Олімпійської хартії. Вони неодноразово нагадували про ситуацію із Я. Магучих і М. Ласіцкене, особливості сучасного стану

зовнішньоекономічних зв'язків між двома країнами («курку або пельмені закупувати їм не гидко, а стояти поруч їм неприємно»). Незважаючи на те, що в інформаційних матеріалах російські видання наводили спростування слів Д. Губернієва в. о. обов'язки голови ПКР П. Рожковим, однак чітко не було зрозуміло, чи дійсно такий наказ отримали українські паралімпійці.

Відсутність відомих олімпійських чемпіонок України на урочистостях святкування 30-річчя Незалежності України російські ЗМК інтерпретували висловлюванням О. Баюл, як «українське свято з американським прапором» і намагалися зіграти на тому, що «легкоатлет С. Бубка і футболіст А. Шевченко в цей день отримали ордени». Крім того, вони підхопили висловлювання спортсменки в Instagram про те, що «Зеленський мене не запросив на святкування 30 років Незалежності, так я вже давно не літаю в хмарах і все одно дякую». Отже, поєднуючи важливі дати – річницю проголошення Незалежності України й відкриття ПОІ у Токіо – було завдано інформаційного удару по престижу українського спорту. Вітчизняні ЗМІ намагались установити причини відсутності О. Баюл та Я. Клочкової на державних заходах. Уже пізніше у відповідь на обурення олімпійських чемпіонок про те, що їх не покликали, міністр молоді та спорту України В. Гутцайт розповів, що їм не змогли додзвонитися, щоб запросити на святкування [35]. Додамо, що переможець Олімпіади в Токіо Ж. Беленюк висловив обурення з приводу того, що «золоту рибку» України не покликали на святкування. Отже, належний інформаційний супровід важливих державних подій у нашій державі відстає, що неодмінно використовує РФ у гібридній війні. Основними тезами щодо коментування цієї ситуації були: недбале ставлення української влади до колишніх чемпіонів; «меншовартість» тих українських спортсменів, які проживають за кордоном.

Відмова І. Цветов фотографуватися разом із російськими спортсменами. Із титулованим українським паралімпійцем І. Цветовим трапилася дзеркальна ситуація, як з атлеткою Я. Магучих на Олімпійських іграх. Різниця в тому, що, по-перше, І. Цветов натякнув на політичний підтекст свого вчинку, тоді як Я. Магучих сказала, що обняла росіянку в пориві емоцій; по-друге, Я. Магучих знову фотографувалась із росіянкою на змаганнях, які відбулись уже після Олімпійських ігор, а І. Цветов із тими самими російськими спортсменами – перед Паралімпіадою. Свої дії на ПОІ І. Цветов пояснив повагою до України. Такий вчинок українця очікувано зумовив істеричну реакцію в Росії. Згадуваний нами вище депутат Держдуми Д. Свіщев заявив, що «українських атлетів просто залякали. Якщо вони не хочуть брати участь у змаганнях – нехай не беруть участь. Вони бояться повернутися на Батьківщину, тому що їх там за фото потім заклюють. Є

традиція: фотографуватися зі своїми суперниками. Ці хлопці нічого поганого один одному не зробили. Якщо в тебе неприязнь до Росії, не виходь на старт. Це просто страх бути закльованим у себе в країні. Неподобство! МПК повинен відреагувати на цю неприкриту провокацію» [36].

Важливо зазначити, що ще раніше, до початку ПОІ, І. Цветов зробив спільне фото з тими самими росіянами – 7 червня на чемпіонаті Європи-2021 у польському м. Бидгощ. Там він виграв дистанцію у 200 м, а після перемоги виклав у Facebook фото з українським прапором на першому місці й російськими збоку. Пізніше І. Цветов видалив цей пост, як і всі коментарі щодо ситуації на Паралімпіаді. Пропагандистські ЗМК надали цьому факту розголосу та слідом за суперниками українця поширили думку, що однією із ймовірних причин відмови І. Цветою фотографуватися була та, що на ПОІ саме російські спортсмени перемогли чинного паралімпійського чемпіона в бігу на 100 та 200 м. Російські ЗМК порівнювали поведінку Я. Магучих та І. Цветою на олімпійських аренах, наголошуючи при цьому на неспортивній поведінці останнього, а також що українська влада карає спортсменів за спільні фото з росіянами, проводить із ними інструктажі, викликає «на килим». Основними тегами повідомлень про те, що «українського призера залякали» були – нацизм, фашизм, русофобія, скандал.

Паралімпійські ігри та збитий малайзійський «Боїнг». За весь час виступів на Паралімпіаді Федерація Малайзія здобула чотири золоті медалі. 31 серпня, у День Незалежності Малайзії, метальник ядра М. З. Золкефлі міг стати олімпійським чемпіоном, при цьому встановивши світовий рекорд – 17,94 м. Отже, він би завоювати п'яте чемпіонство в історії країни й став би першим дворазовим чемпіоном ПОІ. Йому це вдалось, однак представники української збірної звернули увагу організаторів змагань на те, що малайзієць прибув із запізненням у кімнату очікування (колрум) перед початком змагань, і подали протест щодо його результату. Тому вже після закінчення змагань й оголошення результатів підсумковий протокол змагань було змінено: результати малайзійця анулювали, записавши в протоколі, що він не стартував. У фінальному протоколі зарахували результати п'ятерох спортсменів. Серед них – українців М. Ковалю («золото») та О. Ярового («срібло»), при цьому М. Коваль став володарем світового рекорду (17,34 м). Коли стало відомо про анулювання результату, малайзійські шанувальники спортсмена, представники влади країни в соціальних мережах почали звинувачувати Україну та МПК у несправедливому рішенні. Так, міністр молоді та спорту Малайзії обурился, що в спортсмена його країни «вкрали золото і світовий рекорд» [37]. Ф. Фадзіл, член парламенту Малайзії, заявив: «Абсолютно ганебно! Не крадіть у Зіяда цю важкою працею зароблену

медаль із світовим рекордом», його підтримав міністр охорони здоров'я: «Ганебне рішення... Підло і дріб'язково. Вкрали золото і світовий рекорд». Хештег #Ziyad став трендом у соціальних мережах. Під масовану атаку малайзійців також потрапили сайти українських видань. Під новиною про золоту медаль М. Ковалю на Facebook-сторінці «Спорт 24» користувачі залишили 39 тис. коментарів за три години з моменту публікації, а також 14 тис. лайків та дві тисячі поширень. Малайзійці залишали гнівні коментарі й під іншими новинами на сторінці видання. Громадяни цієї країни атакували приватні сторінки спортсменів у соцмережах: створили М. Ковалю фейковий акаунт в Instagram, а переплутавши легкоатлета з футболістом М. Ковалем – колишнім воротарем ФК «Динамо» (Київ) і збірної України, які є повними тезками, написали негативні коментарі в його стрічці. Отже, обурені малайзійці вивели Україну в тренди соціальної мережі. При цьому вони використовували «Google-перекладач» із малайської на українську, тому зрозуміти значення деяких речень було важко.

У відповідь на такі дії малайзійської сторони Національний Паралімпійський комітет України заявив, що на його сторінку «у Twitter, Facebook та Instagram, на телеканал Equalympic, також на сторінку Міністерства молоді і спорту України на українських параатлетів учинено масову атаку з боку громадян Малайзії з надзвичайно великою кількістю образ у бік України, українських громадян, національної паралімпійської збірної у зв'язку зі справедливим протестом, який подала Україна». Російські засоби масової комунікації намагалися знайти український негатив у цьому скандалі. Вони поширили думку про те, що «категорія F20 на Паралімпіаді – це категорія учасників із проблемами в розумовому розвитку. Можливо, стосовно спортсмена з таким діагнозом неетично було приймати рішення про дискваліфікацію» [38]. Уже згадувана нами вище Н. Гарач звернула увагу на те, що, переглядаючи профілі, НПК України виявив дуже багато специфічних ботів і висловила особисту думку, що «негативні антиукраїнські коментарі можуть писати російські боти» [3]. Підтвердження цьому – нібито нагадування малайзійців про збитий 17 липня 2014 р. поблизу Донецька цивільний пасажирський літак «Boeing 777» компанії «Malaysia Airlines», що виконував регулярний рейс МН17, унаслідок чого загинули всі пасажирів та екіпаж (загалом 298 осіб). Отже, російська пропаганда вдало знайшла точки зіткнення інтересів України та Малайзії, не вдаючись до правдивих фактів у справі «МН17».

Отже, на ЛОП-2020 спортсмени та керівництво Україна зіткнулась із низкою інформаційних атак із боку Росії. Частково інформаційні приводи дала поведінка самих спортсменів та запізніла реакція української сторони

на власні дії. Однак більшість фейків створили інформаційні війська РФ – коментатори, журналісти та дописувачі коментарів у соціальних мережах.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Інформаційні атаки, які вчинила РФ під час проведення ЛОПІ у Токіо, мали на меті завдати Україні, вітчизняним спортсменам, спортивному та політичному керівництву держави стійких репутаційних утрат. Їх поширювали коментатори державних телеканалів, журналісти друкованих й електронних видань, офіційні особи. Активність колишніх спортсменів, а нині депутатів Державної думи РФ, у коментуванні подій на ЛОПІ-2020 можна пояснити виборчою кампанією й наближенням дня голосування 19 вересня. Атаки були розраховані передусім на аудиторію Російської Федерації. Багато цих інформаційних атак відбувались або знайшли своє продовження на сторінках соціальних мереж, а коментарі до цих повідомлень продукували боти. Серед негативних тригерів російської пропаганди переважали «контроль» керівництвом держави за поведінкою й висловлюваннями українських спортсменів, їх залякування, бездіяльність МОК щодо прояву політичних мотивів у поведінці українських спортивних функціонерів, атлетів. У випадку з інцидентом України з Малайзією на Олімпіаді, то російські пропагандисти знайшли больові точки відносин двох країн – збиття «Боїнга 777» поблизу Донецька.

Вважаю, що Російська Федерація продовжуватиме здійснювати інформаційні атаки проти України у сфері спорту, адже невдовзі пройдуть чергові зимові Олімпійські та Паралімпійські ігри 2022 року в Пекіні. Крім того, Україна подала заявку на проведення «Євробаскету-2025», а Президент України ініціював ідею проведення юнацьких Олімпійських ігор в Україні у 2030 р. або 2032 р. у Києві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лепёха, У. *Паралимпийские игры: сборная ПКР – четвертая в итоговом медальном зачете*. URL: <https://olympics.com/ru/news/tokio-2020-paralimpiiskie-igry-sbornaya-pkr-chetvertaya-v-medalnom-zachete>.
2. Департамент физической культуры и спорта города Москва. *Гриценко Виталий Александрович*. URL: <https://www.rezeptспорт.ru/biograf/gritsenko-vitaliy-aleksandrovich/>.
3. Вишневецька, А. *Скандал між Україною і Малайзією на Паралімпіаді-2020: у НПКУ розповіли про ймовірну атаку російських ботів*. URL: <https://novyny.live/sport/skandal-mezhdu-ukrainoi-i-malaiziei-na-paralimpiade-2020-v-npku-rasskazali-o-veroiatnoi-atake-rossiiskikh-botov-11796.html>.

4. *Скандал с українцями на церемонии открытия Паралимпиады. Что это было?* URL: <https://www.sport-express.ru/paralympics/reviews/paralimpiada-2021-pochemu-ukraincy-otkazalis-obschatsya-s-rossiyanami-na-ceremonii-otkrytiya-1827645/>.

5. Куценко, В. *Український призер Паралімпіади намагався зробити кар'єру в Росії.* URL: <https://telegraf.com.ua/ukr/sport-cat/2021-08-31/5681971-ukrainskiy-prizer-paralimpiady-putalsya-ustroit-kareru-v-rossii>.

6. Мельник, Я. *Депутат Свищев об украинской делегации на Паралимпиаде: «Какую надо иметь глупость, чтобы увести спортсменов во время церемонии открытия?».* URL: <https://www.sports.ru/athletics/1100491701-deputat-svishhev-kakuyu-nado-imet-glupost-chtoby-uvesti-sportsmenov-vo.html>.

7. *Киевлян террористы не пугают. 60 минут по горячим следам (вечерний выпуск в 18:40) от 04.08.21.* URL: https://www.youtube.com/watch?v=73Gi_hUPK80.

8. *Скабеева опубликовала фото, где она обнимает Беленюка.* URL: <https://sharij.net/skabeeva-opublikovala-foto-gde-ona-obnimaet-belenyuka>.

9. Ковалева, Д. *Захарова назвала врагами Украины травящих спортсменку за фотографию.* URL: <https://rg.ru/2021/08/08/zaharova-nazvala-vragami-ukrainy-traviashchih-sportsmenku-za-fotografiu.html>.

10. Трофімов, А. *«А Київ – держпереворот...». Зоряний спортсмен порівнює реакцію Росії на Майдан і Талібан.* URL: <https://sport.segodnya.ua/ua/sport/others/my-unikalnye-zvezdnyu-sportsmen-sravnil-reakciyu-rossii-na-maydan-i-taliban-1569060.html>.

11. Береза, Б. *«Гребаный стыд»: кто стоит за оскорблением Беленюка и избиением журналиста – экс-нардеп.* URL: <https://www.economics-progok.com/2021/08/%D0%B3%D1%80%D0%B5%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D1%8B%D0%B9-%D1%81%D1%82%D1%8B%D0%B4-%D0%BA%D1%82%D0%BE-%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%B8%D1%82-%D0%B7%D0%B0-%D0%BE%D1%81%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B1%D0%B%D0%B5.html>.

12. Гончаренко, Р. *Відійти чи обійняти росіян? Вибір атлетів з України на Токіо-2020 очима експерта.* URL: <https://www.dw.com/uk/vidiity-chy-obiiniaty-rosiian-vybir-atletiv-z-ukrainy-na-tokio-2020-ochyma-eksperta/a-59054707>.

13. Шамоноев, О. *МОК разрешил политические акции в Токио перед стартом. Нас ждет парад креатива.* URL: https://www.sport-express.ru/olympics/tokyo2020/reviews/pochemu-na-olimpiade-v-tokio-razreshili-politicheskie-akcii-cto-teper-budet-1808254/?material_announcement_block.

14. Сидорчик, А. *Конец 50-й статьи. США разрешили политический протест на Олимпиаде?* URL: https://aif.ru/sport/olymp/konec_50-y_stati_ssha_razreshili_politicheskiy_protest_na_olimpiade.

15. Денисенко, Л. *Коментар: Обійми на Олімпіаді – війна перетворює приватне на публічне.* URL: <https://www.dw.com/uk/komentar-viina-peretvoriuie-pryvatnu-emotsiia-na-publichnu-zaiavu/a-58809741>.

16. Чотирбок, Л. *«Ще й вошиві, мабуть»: Як на Росії та в Україні відреагували відмову Цветова фотографуватися з росіянами на п'єдесталі Паралімпіади.* URL: https://sector.depo.ua/ukr/drugie_vidy/shche-y-voshivi-mabut-yak-na-rossii-ta-v-ukraini-vidreaguvali-vidmovu-tsvetova-fotografuvatisya-z-rosiyanami-na-pedestali-paralimpiadi-202108301362379.

17. Будерацький, Є. *Вадим Гутцайт: Якщо продовжувати тиснути на Магучіх, то вона може поїхати*. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2021/08/16/7303936/>.

18. «Спорт поза політикою» та «Соромно за вас». *Фото Магучіх викликало шквал у соцмережах*. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-58144107>.

19. Мороз, Є. *«Не хочу заперечувати, що йде війна між Україною й Росією». Магучіх – про фото з росіянкою Ласіцкене*. URL: <https://suspilne.media/155126-ne-hocu-zaperecevati-so-jde-vijna-miz-ukrainou-j-rosieiu-maguchih-pro-foto-z-rosiankou-lasickene/>.

20. Морозов, М. *Російська легкоатлетка вперше прокоментувала скандальне фото з Магучіх на ОІ-2020*. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/sport/sport/rosijska-legkoatletka-vpershe-prokomentovala-skandalne-foto-z-maguchih-na-oi-2020.htm>.

21. Николаева, А. *Скандал на церемонии открытия Паралимпиады-2020 в Токио – спортсменам из России и Украины запрещено даже стоять рядом?* URL: <https://www.championat.com/other/article-4437543-skandal-na-ceremonii-otkrytiya-paralimpiady-2020-v-tokio-sportsmenam-iz-rossii-i-ukrainy-zapresheno-stoyat-dazhe-ryadom.html>.

22. *4-кратную чемпионку ОИ не позвали на празднование 30-летия независимости Украины. Ее родители и сын живут в Крыму*. URL: <https://sport24.ru/news/other/2021-09-22-4-kratnyu-chempionku-oi-ne-pozvali-na-prazdnovaniye-30-letiya-nezavisimosti-ukrainy-yeye-roditeli-i-syn-zhivut-v-krymu>.

23. Морозов М. *Український легкоатлет прокоментував відмову від фото з росіянами на Паралімпіаді-2020*. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/sport/sport/ukrainskij-legkoatlet-prokomentuvav-vidmovu-vid-foto-z-rosiyanami-na-paralimpiadi-2020.htm>.

24. *У ПКР відреагували на відмову українського легкоатлета фотографуватися з росіянами*. URL: <https://champion.com.ua/athletics/2021/08/30/880761/u-pkr-vidreaguvali-na-vidmovu-ukrayinskogo-legkoatleta-fotografuvatisya-z-rosiyanami>.

25. Прядко, Д. *У Міжнародному Паралімпійському комітеті прокоментували відмову українця фотографуватися з росіянами*. URL: https://sport.unian.ua/othersports/u-mizhnarodnomu-paralimpiyskomu-komiteti-prokomentovali-vidmovu-ukrajincu-a-fotografuvatisya-z-rosiyanami-novyny-sportu-11529361.html?utm_source=unian&utm_medium=read_more_news&utm_campaign=read_more_news_in_post.

26. Дудар, А. *Український паралімпієць Цветов знову не став фотографуватися з росіянами на п'єдесталі*. URL: <https://sport.unian.ua/othersports/ukrajinskiy-paralimpiyec-cvetov-znovu-ne-stav-fotografuvatisya-z-rosiyanami-na-p-yedestali-novyny-sportu-11534269.html>.

27. *Російський бігун відреагував на відмову українця Ігоря Цветова від спільної фотографії*. URL: <http://newformat.info/sport/rosijskij-bigun-vidreaguvav-na-vidmovu-ukraincu-a-igorya-cvetova-vid-spilnoi-fotografii/>.

28. *Андрій Смолій: Не хотів нічого писати про цю ганьбу, бо на жаль, це стало нормою. «Какая разніца», «музика і спорт вне палітікі»*. URL: <https://uakozak.info/andriy-smoliy-ne-khotiv-nichogo-pisati-p/>; *«Спорт вне политики, но война – это не политика»*, – *Портников о скандале с олимпийскими обьятиями*. URL: https://www.dialog.ua/opinion/234335_1628613977; *Ігор Кондратюк: «У свої 19-ть спортсменка Я. Магучіх – ніяка не військовослужбовець ЗСУ. Була б нею не на папері, а насправді – ніколи б не зробила фото з росіянкою»*. URL: <http://www.replikanews.org/igor-kondra>

tyuk-u-cvoyi-19-t-cpoptcmenka-yapoclava-maguchix-niyaka-ne-viyckovocluzhbovets-zsubula-b-neyu-ne-na-papere-a-nacppavdi-nikoli-b-ne-zpobila-foto-z-rociyankoyu/; *Фаріон про Магучіх: «яка вона після цього українка, нагороду цього біосміття сьогодні ж віддайте назад»*. URL: https://www.bn24.biz.ua/farion-pro-mahuchikh-iaka-vona-pisliatsoho-ukrainka-nahorodu-tsoho-biosmittia-sohodni-zh-viddaite-nazad/?fbclid=IwAR3rgHwdtJlG2SlkGg4lWJz95p_SduymtZVxKuQHxcoAAzmjG3e8u5awve8; *Мочанов: «Люди, я поражаюся з вас, жоден з моїх знайомих, які носять військову форму, не обійметься з росіянином і не дозволить собі фото з тим, хто захищає кольори і прапор окупанта...»*. URL: https://www.bestbomb24.info/mochanov-liudy-ia-porazhaiusia-z-vas-zhoden-z-moikh-znaiomykh-iaki-nosiat-viiskovu-formu-ne-obiimetsia-z-rosiiyanynom-i-ne-dozvolyt-sobi-foto-z-tym-khto-zakhyshchaie-kolory-i-prapor-okupanta/?fbclid=IwAR0vn57v1_uduRDymXwZ_bbGMRXJy_FvMEtOUvwWl4b9JRqVEvlO5C4iow; *Сергій Марченко: «І про героїв спорту. Розумієте, сама постановка питання: не чіпайте наших славетних спортсменів, бо вони піт і кров проливають за Україну – глибоко ущербна і потребує прояснення деталей»*. URL: <https://postmarik.com.ua/7062/>; *Ручка, V. Спорт поза людяністю. Магучіх обійнялася з довіреною особою Путіна*. URL: <https://champion.com.ua/blogs/2021/08/08/878970/sport-poza-lyudyanisty-maguchih-obiynyalasya-z-dovirenoyu-osoboju-putina>; *Оксана Забужко: В обороні одного слова, або «Вечер в хату, арестанту!»*. URL: <https://www.dw.com/uk/oksana-zabuzhko-v-oboroni-odnoho-slova-abo-viechier-v-khatu-ariestanty/a-58094864>.

29. Коваленко, В. *«На дураков не обижаяются», – мэр Днепра Филатов вступился за свою землячку Магучих*. URL: https://life.dialog.ua/234268_1628510693.

30. Морозов, М. *Харлан висловилася про скандальне фото Магучіх із росіяною й дала українці пораду*. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/sport/sport/harlan-vislovilasya-pro-skandalne-foto-maguchih-iz-rociyankoyu-j-dala-ukraintsi-poradu.htm>.

31. *Магучіх знову сфотографувалась з тією ж росіяною, з ними ще одна українка*. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2021/09/9/7306600/>.

32. Мельник, Я. *Депутат Свищев о скандале из-за фото Ласицкене и Магучих: «Необходима реакция МОК. Они защищали Тимановскую, а в этом случае ничего не делают?»*. URL: <https://www.sports.ru/athletics/1100140262-deputat-svishhev-o-skandale-iz-za-foto-lasiczkene-i-maguchix-neobxodim.html>.

33. *Скандал на Паралимпиаде: украинцев, по словам Губерниева, выгнали из-за соседства с Россией. Глава ПКР это опроверг*. URL: <https://sport24.ru/news/other/2021-08-24-paralimpiada-2021-tokio-skandal-ukraintsy-pokinuli-tseremoniyu-otkrytiya-iz-za-rossii-guberniyev-kommentariy>.

34. Клітна, А. *Паралімпіада в Токіо: медальний та скандальний заліки*. URL: <https://stopcor.org/paralimpiada-v-tokio-medalnyj-ta-skandalnyj-zaliku/>.

35. *Міністр спорту пояснив, чому на святкуванні Дня Незалежності не було Баял і Ключкової*. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2021/09/7/7306386/>.

36. *Страх бути закльованим? У Росії підгорає через відмову робити фото з ПКР*. URL: <https://sport.ua/uk/news/551924-strah-byt-zaklevannym-v-rossii-podgoraet-iz-za-otkaza-delat-foto-s-pkr>.

37. *Паралімпіада-2020: Україна після протесту здобула ще по одному «золоту» й «сріблу»*. URL: <https://novynarnia.com/2021/08/31/paralimpiada-2020-ukrayina-pislyaprotestu-zdobula-sche-po-odnomu-zolotu-j-sriblu/>.

38. *Украинский спортсмен «украл» золото у атлета из Малайзии, начался скандал*. URL: <https://www.smi.today/glavno/1642929-ukrainskijj-sportsmen.html>.

THE RUSSIAN FEDERATION INFORMATION ATTACKS AGAINST UKRAINE DURING THE XXXII SUMMER OLYMPIC AND XVI PARALYMPIC GAMES IN TOKYO 2020

In today's globalized world, the Olympic and Paralympic Games have become highly politicized, and the assertion of «sport outside politics» causes more controversy and debate among spectators, researchers, journalists, organizers and competitors. In view of this, on the eve of the Tokyo 2020 Summer Olympics, the International Olympic Committee allowed athletes to express their political views with certain restrictions. In the case of Ukraine, against which the Russian armed aggression continues, and the number of hybrid threats is constantly increasing, the performances of athletes, teams in the Olympic arenas, sport in general has become a critical area of bilateral and international relations.

The author has analyzed the most resonant (dis)information attacks, tendentious propaganda content, fakes of the Russian information space, related to the participation of representatives, athletes of the Ukrainian national team in the Summer Olympic and Paralympic Games 2020. Specifically, a joint photo of athlete J. Mahuchikh and a Russian athlete M. Lasitskene with the states' national flags; provocation regarding the speech and photo of J. Beleniuk; an «incident» concerning the participation of these states' delegations at the Paralympic Games Opening Ceremony; the refusal of runner I. Tsvietov to take a joint photo with Russian athletes; the reaction of the Russian media and social network users to the situation of the disqualification of a Malaysian athlete and Ukraine's involvement in it. It has been established that in Ukraine and Russia the cases at the Games, when Ukrainian athletes behaved differently during the awarding ceremony, being close to the Russian athletes, caused a wide public response. The author emphasizes that some Ukrainian athletes deliberately invested political intention in their actions, but some behaved purely emotionally and only later their actions got specific interpretation in political discussions. The conducted content analysis has given grounds to conclude that Russian propaganda purposefully creates a negative image of Ukrainian athletes, the leadership of domestic sports organizations, the authorities in general, in order to form a perception of incompetence, inexperience. The author has singled out the leading anti-Ukrainian slogans, emphasizing that in various cases the Russian mass media deliberately politicize or depoliticize the target audience.

Key words: information attacks; fake; propaganda; O. Skabeeva; deputies of the Russian Federation State Duma; personal image; bilateral relations; servicemen; nationalists; fascism.

REFERENCES

1. Lepjoha, U. *Paralimpijskie igry: sbornaja PKR – chetvertaja v itogovom medal'nom zachte*. URL: <https://olympics.com/ru/news/tokio-2020-paralimpijskie-igry-sbornaja-pkr-chetvertaja-v-medalnom-zachte>.

2. Departament fizicheskoy kul'tury i sporta goroda Moskva. *Gricenko Vitalij Aleksandrovich*. URL: <https://www.rezeptsport.ru/biograf/gritsenko-vitaliy-aleksandrovich/>.
3. Vyshnevskaya, A. *Skandal mizh Ukrainoiu i Malaiziiu na Paralimpiadi-2020: u NPKU rozpovily pro ymovirnu ataku rosiiskikh botiv*. URL: <https://novyny.live/sport/skandal-mezhdu-ukrainoi-i-malaiziei-na-paralimpiade-2020-v-npku-rasskazali-o-veroiatnoi-atake-rossiiskikh-botov-11796.html>.
4. *Skandal s ukraincami na ceremonii otkrytija Paralimpiady. Chto jeto bylo?* URL: <https://www.sport-express.ru/paralympics/reviews/paralimpiada-2021-pochemu-ukraincy-otkazalis-obschatsya-s-rossiyanami-na-ceremonii-otkrytiya-1827645/>.
5. Kutsenko, V. *Ukrainskyi pryzer Paralimpiady namahavsia zrobyty karieru v Rosii*. URL: <https://telegraf.com.ua/ukr/sport-cat/2021-08-31/5681971-ukrainskiy-prizer-paralimpiady-pytalsya-ustroit-kareru-v-rossii>.
6. Mel'nik, Ja. *Deputat Svishhev ob ukrainskoj delegacii na Paralimpiade: «Kakuju nado imet' glupost', chtoby uvesti sportsmenov vo vremja ceremonii otkrytija?»*. URL: <https://www.sports.ru/athletics/1100491701-deputat-svishhev-kakuyu-nado-imet-glupost-chtoby-uvesti-sportsmenov-vo.html>.
7. *Kievljan terroristy ne pugajut. 60 minut po gorjachim sledam (vechernij vypusk v 18:40) ot 04.08.21*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=73Gi_hUPK80.
8. *Skabeeva opublikovala foto, gde ona obnimaet Belenjuka*. URL: <https://sharij.net/skabeeva-opublikovala-foto-gde-ona-obnimaet-belenjuka>.
9. Kovaleva, D. *Zaharova nazvala vragami Ukrainy travjashhih sportsmenku za fotografiu*. URL: <https://rg.ru/2021/08/08/zaharova-nazvala-vragami-ukrainy-traviashchih-sportsmenku-za-fotografiu.html>.
10. Trofimov, A. *«A Kyiv – derzhperevorot...»*. *Zorianyi sportsmen porivniav reaktsiiu Rosii na Maidan i Taliban*. URL: <https://sport.segodnya.ua/ua/sport/others/my-unikalnye-zvezdnyy-sportsmen-sravnil-reakciyu-rossii-na-maydan-i-taliban-1569060.html>.
11. Bereza, B. *«Grebanyj styd»: kto stoit za oskorbleniem Belenjuka i izbieniem zhurnalista – jeks-nardep*. URL: <https://www.economics-pro.rok.com/2021/08/%D0%B3%D1%80%D0%B5%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D1%8B%D0%B9-%D1%81%D1%82%D1%8B%D0%B4-%D0%BA%D1%82%D0%BE-%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%B8%D1%82-%D0%B7%D0%B0-%D0%BE%D1%81%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B1%D0%BB%D0%B5.html>.
12. Honcharenko, R. *Vidiity chy obiiniaty rosiian? Vybira atletiv z Ukrainy na Tokio-2020 ochyma eksperta*. URL: <https://www.dw.com/uk/vidiity-chy-obiiniaty-rosiiian-vybira-atletiv-z-ukrainy-na-tokio-2020-ochyma-eksperta/a-59054707>.
13. Shamonaev, O. *MOK razreshil politicheskie akcii v Tokio pered startom. Nas zhdet parad kreativa*. URL: https://www.sport-express.ru/olympics/tokyo2020/reviews/pochemu-na-olimpiade-v-tokio-razreshili-politicheskie-akcii-chto-teper-budet-1808254/?material_announcement_block.
14. Sidorchik, A. *Konec 50-j stat'i. SSHA razreshili politicheskij protest na Olimpiade?* URL: https://aif.ru/sport/olymp/konec_50-y_stati_ssha_razreshili_politicheskij_protest_na_olimpiade.
15. Denysenko, L. *Komentar: Obiimy na Olimpiadi – viina peretvoriuie pryvatne na publichne*. URL: <https://www.dw.com/uk/komentar-viina-peretvoriuie-pryvatnu-emotsiiu-na-publichnu-zaiavu/a-58809741>.

16. Chotyrbok, L. «*Shche y voshyvi, mabut*»: *Yak na Rosii ta v Ukraini vidreahuvaly vidmovu Tsvietova fotohrafuvatysia z rosiianamy na piedestali Paralimpiady*. URL: https://sector.depo.ua/ukr/drugie_vidy/shche-y-voshivi-mabut-yak-na-rosii-ta-v-ukraini-vidreaguvali-vidmovu-tsvetova-fotografuvatisya-z-rosiyanami-na-pedestali-paralimpiadi-202108301362379.

17. Buderatskyi, Ye. *Vadym Huttsait: Yakshcho prodovzhuvaty tysnuty na Mahuchikh, to vona mozhe poikhaty*. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2021/08/16/7303936/>.

18. «*Sport poza politykoiu*» ta «*Soromno za vas*». *Foto Mahuchikh vyklykalo shkval u sotsmerezkhakh*. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-58144107>.

19. Moroz, Ye. «*Ne khochu zaperechuvaty, shcho yde viina mizh Ukrainoiu y Rosiiei*». *Mahuchikh – pro foto z rosiiankoiu Lasitskene*. URL: <https://suspilne.media/155126-ne-hocu-zaperechuvati-so-jde-vijna-mizh-ukrainou-j-rosieiu-maguchih-pro-foto-z-rosiankou-lasickene/>.

20. Morozov, M. *Rosiiska lehkoatletka vpershe prokomentovala skandalne foto z Mahuchikh na OI-2020*. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/sport/sport/rosijska-legkoatletka-vpershe-prokomentovala-skandalne-foto-z-maguchih-na-oi-2020.htm>.

21. Nikolaeva, A. *Skandal na ceremonii otkrytija Paralimpiady-2020 v Tokio – sportsmenam iz Rossii i Ukrainy zapreshheno dazhe stojat' rjedom?* URL: <https://www.championat.com/other/article-4437543-skandal-na-ceremonii-otkrytiya-paralimpiady-2020-v-tokio-sportsmenam-iz-rossii-i-ukrainy-zapreshheno-stoyat-dazhe-ryadom.html>.

22. *4-kratnuju chempionku OI ne pozvali na prazdnovanie 30-letija nezavisimosti Ukrainy. Ee roditeli i syn zhivut v Krymu*. URL: <https://sport24.ru/news/other/2021-09-22-4-kratnuyu-chempionku-oi-ne-pozvali-na-prazdnovaniye-30-letiya-nezavisimosti-ukrainy-yeye-roditeli-i-syn-zhivut-v-krymu>.

23. Morozov, M. *Ukrainskyi lehkoatlet prokomentuvav vidmovu vid foto z rosiianamy na Paralimpiadi-2020*. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/sport/sport/ukrainskij-legkoatlet-prokomentuvav-vidmovu-vid-foto-z-rosiyanami-na-paralimpiadi-2020.htm>.

24. *U PKR vidreahuvaly na vidmovu ukrainskoho lehkoatleta fotohrafuvatysia z rosiianamy*. URL: <https://champion.com.ua/athletics/2021/08/30/880761/u-pkr-vidreaguvali-na-vidmovu-ukrayinskogo-legkoatleta-fotografuvatisya-z-rosiyanami>.

25. Priadko, D. *U Mizhnarodnomu Paralimpiiskomu komiteti prokomentuvaly vidmovu ukrainsia fotohrafuvatysia z rosiianamy*. URL: https://sport.unian.ua/othersports/u-mizhnarodnomu-paralimpiiskomu-komiteti-prokomentovali-vidmovu-ukrajincy-a-fotografuvatisya-z-rosiyanami-novyny-sportu-11529361.html?utm_source=unian&utm_medium=read_more_news&utm_campaign=read_more_news_in_post.

26. Dudar, A. *Ukrainskyi paralimpiets Tsvietov zнову ne stav fotohrafuvatysia z rosiianamy na piedestali*. URL: <https://sport.unian.ua/othersports/ukrajinskiy-paralimpiyec-cvyetov-znovu-ne-stav-fotografuvatisya-z-rosiyanami-na-pyedestali-novyny-sportu-11534269.html>.

27. *Rosiiskiyi bihun vidreahuvav na vidmovu ukrainsia ihoria tsvietova vid spilnoi fotohrafii*. URL: <http://newformat.info/sport/rosijskij-bigun-vidreaguvav-na-vidmovu-ukrajincy-a-igorya-cvietova-vid-spilnoi-fotografii/>.

28. Andrii, Smolii: *Ne khotiv nichoho pysaty pro tsiu hanbu, bo na zhal, tse stalo normoiu. «Kakaia raznitsa», «muzyka i sport vnie palitiki*». URL: <https://uakozak.info/andriy-smolii-ne-khotiv-nichogo-pisati-p/>; «Sport vne politiki, no vojna – jeto ne poli-

tika», – Portnikov o skandale s olimpijskimi ob"jatijami. URL: https://www.dialog.ua/opinion/234335_1628613977; Ihor Kondratiuk: «U svoi 19-t sportsmenka Ya.Mahuchikh – niiaaka ne viiskovosluzhbovets ZSU. Bula b neiu ne na paperi, a naspravdi – nikoly b ne zrobyla foto z rosiiankoiu». URL: <http://www.replikanews.org/igor-kondratyuk-ucvoyi-19-t-cpoptcmenka-yapoclava-maguchix-niyaka-ne-viyckovocluzhbovets-zsu-bula-b-neyu-ne-na-papepi-a-nacppavdi-nikoli-b-ne-zpobila-foto-z-pociyankoyu/>; Farion pro Mahuchikh: «iaka vona pislia tsoho ukrainka, nahorodu tsoho biosmittia sohodni zh vid-daite nazad». URL: https://www.bn24.biz.ua/farion-pro-mahuchikh-iaka-vona-pislia-tsoho-ukrainka-nahorodu-tsoho-biosmittia-sohodni-zh-viddaite-nazad/?fbclid=IwAR3rgHwdtJIG2SlkGg4lWJz95p_SduymtZVxKuQHxEOAAzmjG3e8u5awve8; Mochanov: «Liudy, ya porazhaiusia z vas, zhoden z moikh znaiomykh, yaki nosiat viiskovu formu, ne obiimetsia z rosiianynom i ne dozvolyt sobi foto z tym, khto zakhyschaie kolory i prapor okupanta...». URL: https://www.bestbomb24.info/mochanov-liudy-ia-porazhaiusia-z-vas-zhoden-z-moikh-znaiomykh-iaki-nosiat-viiskovu-formu-ne-obiimetsia-z-rosiianynom-i-ne-dozvolyt-sobi-foto-z-tym-khto-zakhyschaie-kolory-i-prapor-okupanta/?fbclid=IwAR0vn57v1_uduRDymXwZ_bbGMRXJy_FvMEtOUvwWl4b9JRqVEvlO5C4iow; Serhii Marchenko: «I pro heroiv sportu. Rozumiiete, sama postanovka pytannia: ne chipaite nashykh slavetnykh sportsmeniv, bo vony pit i krov prolyvaiut za Ukrainu – hlyboko ushcherbna i potrebuie proiasnennia detalei». URL: <https://postmarik.com.ua/7062/>; Ruchka, V. Sport poza liudianistiu. Mahuchikh obiinalasia z dovirenoi osoboii Putina. URL: <https://champion.com.ua/blogs/2021/08/08/878970/sport-pozalyudyanystyumaguchihobiynyalasya-z-dovirenoyu-osoboyu-putina>; Oksana Zabuzhko: V oboroni odnoho slova, abo «Viechier v khatu, ariestanty!». URL: <https://www.dw.com/uk/oksana-zabuzhko-v-oboroni-odnoho-slova-abo-viechier-v-khatu-ariestanty/a-58094864>.

29. Kovalenko, V. «Na durakov ne obizhajutsja», – mjer Dnepra Filatov vstupilsja za svoju zemljachku Maguchih. URL: https://life.dialog.ua/234268_1628510693.

30. Morozov, M. Kharlan vyslovyлася pro skandalne foto Mahuchikh iz rosiiankoiu y dala ukraintsi poradu. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/sport/sport/harlan-vislovyлася-pro-skandalne-foto-maguchih-iz-rosiyankoyu-j-dala-ukraintsi-poradu.htm>.

31. Mahuchikh znovu sfotografualas z tiieiu zh rosiiankoiu, z nymy shche odna ukrainka. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2021/09/9/7306600/>.

32. Mel'nik, Ja. Deputat Svishhev o skandale iz-za foto Lasickene i Maguchih: «Neobhodima reakcija MOK. Oni zashhishhali Timanovskuju, a v jetom sluchae nichego ne delajut?». URL: <https://www.sports.ru/athletics/1100140262-deputat-svishhev-o-skandale-iz-za-foto-lasiczkene-i-maguchix-neobxodim.html>.

33. Skandal na Paralimpiade: ukraincev, po slovam Gubernieva, vygnali iz-za sosedstva s Rossiej. Glava PKR jeto oproverg. URL: <https://sport24.ru/news/other/2021-08-24-paralimpiada-2021-tokio-skandal-ukraintsy-pokinuli-tseremoniyu-otkrytiya-iz-za-rossii-guberniyev-komentariy>.

34. Klitna, A. Paralimpiada v Tokio: medalnyi ta skandalnyi zaliky. URL: <https://stopcor.org/paralimpiada-v-tokio-medalnyi-ta-skandalnyi-zaliky/>.

35. Ministr sportu poiasnyv, chomu na sviatkuvanni Dnia Nezalezhnosti ne bulo Baiul i Klochkovoi. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2021/09/7/7306386/>.

36. Strakh buty zaklovanym? U Rosii pidhoraie cherez vidmovu robyty foto z PKR. URL: <https://sport.ua/uk/news/551924-strakh-byt-zaklevannym-v-rossii-podgoraet-iz-za-otkaza-delat-foto-s-pkr>.

37. *Paralimpiada-2020: Ukraina pislia protestu zdobula shche po odnomu «zolotu» у «sriblu»*. URL: <https://novynarnia.com/2021/08/31/paralimpiada-2020-ukrayina-pislya-protestu-zdobula-sche-po-odnomu-zolotu-j-sriblu/>.

38. *Ukrainskij sportsmen «ukral» zoloto u atleta iz Malajzii, nachalsja skandal*. URL: <https://www.smi.today/glavno/1642929-ukrainskijj-sportsmen.html>.

Матеріал надійшов до редакції 01.10.2021 р.

УДК 327:32.019.5

Тарас Польовий,

кандидат політичних наук,

асистент кафедри міжнародної інформації,

Національний університет «Львівська політехніка»;

ORCID ID 0000-0002-7908-6606

taras.y.polovyi@lpnu.ua

DOI 10.29038/2524-2679-2021-03-128-143

СПІЛЬНЕ ІСТОРИЧНЕ МИНУЛЕ ЯК НАРАТИВ ПРОРОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ В БІЛОРУСІ¹

У статті проаналізовано наратив спільного історичного минулого, який використовується проросійською пропагандою в Білорусі. Розглянуто контент білоруських та російських медіа, а також публіцистичні й науково-популярні статті на історичну тематику. Доведено, що в таких публікаціях через дискредитацію білоруської історії послідовно нав'язується проросійська парадигма. На основі здійсненого аналізу виявлено та сформульовано трансльовані в інформаційному просторі Білорусі основні тези, якими заперечується окремішність білоруської історії від російської, маргіналізуються національні герої й історичні явища, здійснюється дискредитація історичних національних символів Білорусі. Відзначається, що тема спільної історії активно використовується в контексті розбудови Союзної держави Росії та Білорусі задля обґрунтування необхідності й незворотності цивілізаційного вибору на користь Росії. Констатується, що тезами про спільну історію та спільне

---

¹ Стаття підготовлена в рамках участі в Visegrad Scholarship Program, на базі кафедри міжнародних відносин і сучасної історії, факультету історії та міжнародних відносин Білостоцького університету (Республіка Польща).